

ХРОНИКА ФЕСТИВАЛА

ОКРУГЛИ СТО КРИТИКЕ

На четвртој фестивалској вечери одиграна је представа „Живот је сан“, по мотивим драме Педра Калдерона де ла Барке, као ауторски пројекат Дине Маркове и Бојана Арсова. Представа је изазвала одушевљење и међу позоришним критичарима, али и међу публиком.

Бојан Муњин је у току разговора за округлим столом поделио информацију да постоји књига Питера Слотердијка, немачког филозофа, која се зове „Критика циничног ума“, где је главна мисао да данашњи човек живи свој живот до граница свог ужитка, шта ће бити после, није важно, важно је да се живи до краја, то је оно што видимо око себе – живот спектакла, живот и сан као уживање.

Миливоје Млађеновић је истакао да после овакве представе нема много тога да каже, осим да комплиментира - пре свега главном актеру, а потом и целој глумачкој екипи у представи која плени својом телесношћу, а потом и својим визуелним идентитетом. Оно што представља квалитет ове представе је њено могуће политичко дејство, њена компонента која се обраћа актерима високе државне политике. Навео је да би врло било zgodно да је сви политичари у Европи погледају, властодршци, могла би их се вероватно тицати и опоменути их.

Лука Кеџман је подвукао да су аутори из оригиналног текста оставили једну линију радње и били потпуно доследни у томе. Додао је да када је прочитао да је то ауторски пројекат, све његове евентуалне примедбе у току представе су просто нестале. Објаснио је да је заправо љубав та нада која решава све.

Дејан Петковић је навео да Калдерон не припада ни ренесанси ни бароку, то је зрела ренесанса и рани барок - доба маниризма. И ова представа јесте маниристичка. Она је, без обзира на то колико је савремена у изразу, задржала нешто од своје изворне аутентичности. У претходној представи смо имали затворену форму сна, овде имамо отворену. Маниризам као такав има обичај да заодева политичку поруку, да је крије. У овој представи то није случај, овде је порука огољена.

Ненад Новаковић је похвалио добар штрих и добро извучену суштину оригиналног текста. Додао је да је ово једна представа која заслужује да буде на оваквом фестивалу и представља освежење у сваком погледу. Подвукао је да је још веће задовољство што ће млада публика сведочити развоју овог театра.

Јована Станковић

ЖИВОТ ЈЕ САН
ТЕАТАР ЗОНГ, СОФИЈА-БУГАРСКА

САН СУ НАШИ СНОВИ

Перформанс, игра, експеримент, чаролија која преплиће сан и јаву. Представа поставља питање живота у сну и шта је сан у животу, питање добра и зла, слободе и изолације, затвора, одрастања и умирања, политичке игре, подвала и манипулација,..... Све то по једној извученој линији из текста Калдерона, дозвољава и добар штрих и адаптација редитељке Дине Маркове која акценат ставиља на ова питања а на физичком поимању и употреби тијела глумца у умјетничком изразу инсистира и истрајава.

Представа приватног позоришта „ЗОНГ“ из Софије понудла је храбру верзију оригиналног текста са неколико јасних пропитивања и могућих сугестија. Задржали би се на политичкој експлиците наглашеној равни и на питањима слободе у тоталитарним и другм режимима и друштвима. Што се више слобода жели и тражи ње је све мање, а појединац је све мање има, порука је младог ансамбла који позива на бунт, непристајање и немирење са свакодневницом коју живимо.

Да ли се владар може загрлити када су му руке кржаве до лаката, да ли краља увијек треба послушати, да ли се странац може прихватити за владара ако се има „законити владар“?

Подстицање на неопходну храброст која је тешка, неизвјесна, мучна за појединца, тражи труд, зној, сузе, па и крв, али свакако потребнија је и кориснија од понизности ,гдје је човјек „пред краљем улизица а пред законом издајица“. Представа тражи ангажман, борбу за слободу појединца, одбацивање свега онога што нас притиска, оптерећује и стеже, што нам је без наше воље и знања натурено као обавезно-најбоље, али уз рационално сагледавање простора, могућности и свих граница и омеђења.

Сан су и наши снови, али они нас не могу баш сигурно водити до краја жељеног пута, до слободе и ослобођења, али јасно је да ни слободе нема без сна, пошто човјек сања оно што јесте и што је. У овом ауторском пројекту редитељке Дине Маркове и главног протагонисте комада Бојана Арсова (колега са академије), који је урадио захтијевну, прије свега за себе кореографију и пластику, визуелни идентитет и костиме и својом енергичном, прецизном, осмишљеном игром тијела и глумом, носи непуна два сата представу која има жесток ритам и захтијева велики физички и интелектуални напор.

У тој очајничкој борби добра и зла, бола и туге, што је и црно-бијелим пругастим костимима подвучено, прати се одрастање човјека од рођења до оног тренутка када га ситуације и околности претварају у чудовиште које нам, ако се не побунимо, трасира будућност, која никако није дио нашег сна.

Харфа на сцени, а комплетан сценски простор је сведен на четворо мердевина и двије канте, уз гломазну куглу, која представља земљу и која се час клати а понекад и спушта близу човјека, је у функцији давања свјетлости, јер тонове које као музичку позадину шаље даје наду за боље сутра.

Мердевине су се у осмишљавању радње и функције које су обавиле у овој представи, одале као универзално пожељан сценски реквизит. Са њима су се глумци играли, заигравали као мала дјеца са клипићима и ништа им више није требало, нити је шта на сцени недостајало. Свјетла је било таман толико да се није осјетило да га нападно има и само са четири извора, рефлектора, сва представа је одиграна.

Велики текст са добром адаптацијом и режијом, орјентисан и сконцентрисан на један циљ, уигран ансамбл са прецизном кореографијом и функционалном глумом, ритам који би мало која глумачка подјела иницијела до краја, сведена сценографија која је била подређена раду представе и могућностима продукције, дали су поублици могућност да машта и сања, да види шта зло и мржња могу да учине, а како љубав и доброта бивају будућност човјечанства.

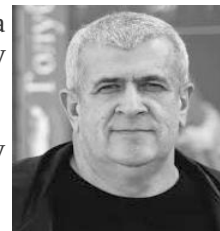
Проф.др Ненад Новаковић,
експерт за електронске медије
и менаџмент у култури, Бања Лука

ЖИВОТ ЈЕ САН
ТЕАТАР ЗОНГ, СОФИЈА-БУГАРСКА

ФАСЦИНАЦИЈА ТЕЛЕСНИМ ИЗРАЗОМ

Један од врхунаца светске драматургије, филозофска драма Педра Калдерона де ла Барке Живот је сан, громадно дело шпанског „златног века“, налази пут до публике у свим епохама.

У српској позоришној историји памтиће се извођење у режији Слободана Унковског у београдском Народном позоришту.

Изведба младог ансамбла и младог бугарског независног театра Зонг из Софије, ауторски пројекат Дине Маркове и Бојана Арсова, памтиће се, пре свега, по изванредно снажно испољеном телесном изразу главног актера, Бојана Арсова у овој визуелно раскошном, тамнином и маглom углавном обавијеном спектаклу, али из које, повремено, бије чудесна и снажна, покатакд, сабласна, светлост, метафорички означавајући, час звезде, „ знаке с неба“ које најављују човекову судбину, час човекову моралну спознају, односно просветљење.

Та сумрачност ликовне стране представе има своје покриће и пуно оправдање у редитељској одлуци да се из мноштва идеја које Калдеронова драма исијава, нагласи њен антиутопијски карактер, додајући јој, како наглашавају и у ближем одређењу жанровског смера, елементе хорора.

Из фабуларно разгранате, поетски и рефлексивно збијене Калдеронове драме, у адатацији дела, редитељка се усредредила на онај ток драмске повести који се односи на трагедију принца Сигисмунда који уништава своју срећу подређујући се регулама друштва, е да би сачувао свој социјални положај.

Страдање пољског краљевића почиње сазнањем његовог оца Базилија да ће, он, Сигисмунд, по пророчанству бити тиранин и окрутан владалац и стога га, како биискушао, затвара у тамницу, па потом успаваног, враћа на двор да провери његово понашање као владоаца.

Сигисмунд, неснађен и сном узнемирен, мисли да су сва та збитија била сан. Отуда његова перманентна потрага за одговором на вечна питања: шта је човек, каква је то његова ћуд, наглашавајући категорију добра „И у сновима треба чинити добро...“. Питање идентитета, дакле, захваћено је и у трећој фестивалској представи, што потврђује доследност селектора у фестивалском избору.

Али вратимо се најснажнијем утиску, оном који је изазван фасцинацијом телесним изразом, које постаје централни смисао целе представе.

Гестуални потенцијал је дошао до пуног израза брижљиво изнијансираној смени говорних партитура, праћени звуцима харфе, а испресецани различитим звучним светлосним ефектима (бебин плач, сирене, аларм, ротациона светла) творе атмосферу бола и вапаја, туге и опомене... Тиме представа добија и димензију оног политичког, поставља питање моћи, уоквирено сталним мотивом пролазности, што може бити поезијом заогрнута порукаонима који су неутаживо жедни власти...

Проф.др Миливоје Млађеновић, писац и театролог, Сомбор

ЖИВОТ ЈЕ САН
ТЕАТАР ЗОНГ, СОФИЈА-БУГАРСКА

МНОГО БРЕ НЕОБИЧАН САН

Младост може све. Да тако лако разбацује таленат на све стране, да буде чаробна у тим својим нежним годинама, да буде необузdana и да као од шале руши норме и правила.

Како су сами признали, млади глумци театра Зонг из Софије и њихова редитељка Дина Маркова, они су исекли на ситне парчиће комад Калдерона де ла Барке „Живот је сан“, да би од њих направили фасцинантан и зачудан визуелни мозаик својих фантазија о животу и смрти, о човеку и његовој судбини.

Тај визуелни доживљај једне у ствари прецизне сценске машине, која функционише као ватромет покрета, звука, дима и ватре – најзбудљивији је део и највећа вредност ове представе. Наравно, мора се споменути и главни глумац Бојан Арсов, као централни јунак Сигисмунд, који трага за својим правим ја и суштином властитог живота, док око њега вришти зло и руше се светови.

Ту вештину покрета, гесте и гласа, као да су у једном телу уједињени Хамлет, Магбет и Кандид, показао нам је млади глумац Арсов и тако нешто се на позорници не виђа баш сваки дан.

Тамо где би неки искусни учитељ могао овој младој, талентованој и занесеној трупи да упуту добронамерну примедбу јесте њихова, разумљива, потреба да „изгоре за једно вече“. Да испуцају све о свим питањима човека и света између неба и земље и да покажу сву своју машту, заиграност, и више од тога.

Овој представи је било потребно нешто искуства да се окупи око једне приче која би конзистентно текла од почетка до краја, као и нешто хладне главе да се уместо седам поанти изаберу три најбитније.

Тако је читава представа, уз све честитке на напору, таленту и умешности глумца, имала „превише нота“ и више је личила на прави кошмаран сан а мање на Калдеронову фину филозофску алегорију о човековој моралној снази у магловитој борби добра и зла.

Бојан Муњин, новинар и позоришни критичар

ЖИВОТ ЈЕ САН
ТЕАТАР ЗОНГ, СОФИЈА-БУГАРСКА

ПАСА БОЛА, РОМАРИО!

Нарцис и Ехо. Нарцис и Ехо. Нарцис и Ехо. Нарцис и Ехо. Тако би звучао уводни коментар да је изречен у представи Театра „Зонг“ из Софије (Бугарска), „Живот је сан“ Педра Калдерона де ла Барке, у адаптацији и режији Дине Маркове, са визуелним идентитетом и костимима, кореографији и пластици Бојана Арсова, који игра и главну улогу Сигизмунда.

Сваки звук, реплика, често и покрет тела, понављају се и одзвањају. Оваква звучност, озвученост сцене у првих мах делује моћно, да би што представа више одмиче свом крају, према такорећи лептирској метаморфози главног јунака, постајала све заморнија и напорнија.

Слично је и са осталим елементима представе из Бугарске. Црно-бела визуелна решења, мердевине које се заједно са јунаком, његовим путем од рођења у дворцу, преко заточеништва у кули, и ослобођењу на зидинама, трансформишу у све живо и неживо, постају сама себи сврха.

Када се лепо ефекат на ефекат, ефекат на ефекат, на ефекат, ефекат... Онда се изгуби - ефекат. Као кад се понавља: „Живот је сан је живот је сан је живот је сан је живот је сан!“ Можемо само да паднемо у несвест.

Својеврсну таутологију – тачност исказа без обзира на околности – у овом случају изазвану бројем понављања, труди се постићи и адаптација, без развоја „сувишних“ ликова, сведених на једва приметне епизоде концентрисане око Сигизмунда.

Тако се не види баш јасно како и захваљујући чему он стасаву у исправног човека, а приде буди речено, и то бива отворено до краја. Истину за вољу, превод је такође емитован са заостатком, па је осим познавања школске лектуре, тешко било ухватити ритам, успоставити нови контакт са Калдероновим поетски написаним текстом.

Није то сметало да се види сва вештина, физичка концентрација игре тела Бојана Арсова. Фасцинантна техника и посвећеност најситнијем детаљу покрета, до коске.

Сјајно (кад би се представа посматрала само тако, да није деловало и да је само због тога направљена, док се свима другима требало дивити што су пристали да у њој играју, буду у функцији једног, те истог, скоро два сата)! Што би рекли Наполитанци: „Паса бола, Ромарио.“

Сва у руху постапокалипсе, мрачна и туробна, представа „Живот и сан“ би још и могла јако да се свиди љубитељима фантастике, стрипа, да није једнолична, преозбиљна и превише театрална.

При томе, и поред очигледно пажљиво промишљеног креативног заноса и брижљивог третмана у изведби, просто је невероватно и тешко оправдати само(за)довољност коју исијава.

Отуд и на крају Нарцис и Ехо са почетка.

Игор Бурић, позоришни критичар, Нови Сад

ЖИВОТ ЈЕ САН
ТЕАТАР ЗОНГ, СОФИЈА-БУГАРСКА

ОНИРИЧКИ КАЛЕИДОСКОП

Живописан и сугестиван, ауторски пројекат бугарског Театра “Зонг” из Софије донео је другачије и веома актуелно виђење класичног комада светске драмске литературе. Калдеронов “Живот је сан”, у антиутопијској интерпретацији ауторског тима предвођеног редитељком Дином Марковом и кореографом Бојаном Арсовим смештен је у послератну Пољску, која не успева да умакне надолазећем ауторитаризму.

Понесени младалачким заносом са академије и жељом да Калдероново ремек дело касне ренесансе постави на сцену у складу са својим естетичким идеалом, овај разиграни тим, фокусиран на физичку и телесну презентацију наратива, није презао од бројних, често и опречних техника “очуђења” сценске игре (позивање на Брехта, Артоа, Гротовског). Управљајући се захтевима сцене и редитељског виђења, Калдеронов оригинални драмски текст, високо стилизованог стиха, овде је симплификован у значајној мери – романтични заплет потиснут је у други план да би мисаони, филозофски и идејни потенцијал дошао до пуног изражаја.

Бугарски ансамбл није устукнуо пред богатством маниристичке симболике литерарног предлошка, преточујући га у дозирани експеримент, прецизан у изразу са зналачки одређеним нивоом партиципације текстуалног наратива. Вешто осмишљена игра реквизитом у овом сценском калеидоскопу, открила је могућност употребе баналних предмета, као што су мердевине, да се конституише минималистички драмски простор, да се њима сугерише идеја тамнице или пак назначекрила, којима главни јунак тежи да се отисне у просторе ониричког.

Идеја о животу као пролазном сну у којем пробуђени јунак трага за својим идентитетом и вечним истинама, честа је преокупација ренесансних стваралаца и шпанских писаца из 14. века. Пророчанства која предвиђају пропаст краљевста нагоне пољског краља Василија да свог сина, принца Зигисмунда од рођења држи заточеног у кули. Двадесет година касније краљ одлучује да свом сину пружи прилику да влада, те га дрогираног и у тајности тајно транспортује у палату. Кад принц ипак одлучи да се свети због нанесене му неправде, Василио поново затвара сина, убеђујући га да је све био само сан, што главног јунака као дилема и опсена мучи до самог краја. Конципирана као драма главног јунака, у којој доминира експресивна телесна радња изварнедног Бојана Арсова у улози Зигисмунда, ова представа поставља небројено питања: да ли је живот само заблуда и сањарење одакле се рађају илузија и заборав. Да ли је живот само сенка (у шекспировском смислу) или варљива “тужна слава” која узалуд води ка богатству и почастима? Има ли све смисла ако је живот је сан и како се на послетку – подлежући нагонима – човек претвара у чудовиште, заборављајући своју божанску природу? Да ли су политичке интриге и безумне игре моћних само одраз инфатилне човекове природе, или је то његов коначни пад као моралног бића?

Кроз десатуризовани колорит, хотимично потенцирајући игру црног и белог, представа “Зонг” театра као да упозорава на апокалиптичне размере садашњег глобалног тренутка, човекове позиције у њему и бинарног избора који је пред њим. Атмосферу претње, садржане у људској природи која лако измиче логосу, функционално и сугестивно потцртава визуелни идентитет, костим, декор и сценски ефекат Бојана Арсова, вешто уклопљен у замисао да сценски текст тече као мрачна, а истовремено огољена приповест.

Калдеронова маниристичка поетика, која је мноштвом филозофских алегорија и обиљем мотива имала задатак да у поетско рухо заодене оштру реч упућену властодршцима и Хабсбурзима који управо у његово време успостављају своју вишевековну владавину, у овој представи огољена је, директна и бескомпромисна. Каква је будућност човека у свету мутираних политичких чудовишта, и није ли наша једина извесност сан, мрачни и туробни сан након којег се човек ипак неће вратити у своје првобитно обличје?

Од музикалности и непоновљиве симетричности Калдероновог стиха остала је само сценска назнака у виду харфе, која као савршени контрапункт тону читаве сценске игре представља последњи трачак наде да је живот сан и лепота – налик женској – у коју ипак вреди веровати.

Др Дејан Петковић, аутор и театролог

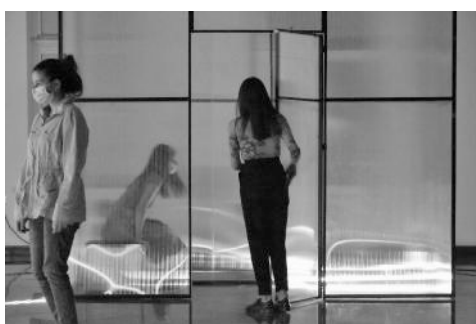
ПОЗОРИШНА ИНСТАЛАЦИЈА ЗА ЈЕДНОГ ГЛЕДАОЦА

У оквиру пратећег програма међународног позоришног фестивала „Театар на раскршћу“ током две вечери фестивала 9. и 10. септембра у Официрском дому одиграна је представа „Хероји 04:33“, позоришна инсталација за једног гледаоца у извођењу Народног позоришта „Јордан Хаџи Константин - Џинот“ из Велеса – Северна Македонија.

Аутор представе је Сашо Димоски, а редитељ Деан Дамјановски. Сценограф и дизајнер промо-материјала је Филип Коруновски, дизајн костима радила је Елена Вангеловска, композитор је Сашко Костов док је за видео дизајн био задужен Данчо Стефков. У представи играју Васил Зафирчев, Исидор Јовановски и Кети Борисовска.

Пројекат „Хероји 04:33“ је позоришна инсталација у којој смо,

користећи различите медије у три различита, међусобно изолована простора, истраживали везу између присуства и одсуства, окарактерисаног у позоришту као медији, каже редитељ Деан Дамјановски.

Гледаоцима, прописно заштићеним и вођеним један по један, као кроз музеј, представљени су наши експонати, последњи преживели, пионири нове стварности.

Реалност, која је представљена у сваком од простора, је нека врста дистопијске стварности у којој се хуманизам повлачи пред сопственом супротношћу. Дамјановски истиче да доживљај који гледалац има у инсталацији наликује на оне секунде пре почетка представе када се угасе светла, када је стварност око нас одсутна, а сценска стварност тек треба да буде приказана.

Простор, костими и музика су у функцији доживљаја овог међумомента између присуства/одсуства који траје скоро 13 минута, тачније три пута по четири минута и тридесет три секунде, као референца на чувену композицију Џона Кејџа.

Аутор Сашо Димоски сматра да је страх од вируса страшнији од самог вируса, за који се показало да је фаталан. Смрт је концентрисано присутна, приказана као лични губитак, као статистика епидемије.

Од вируса се нема где побећи. Свеприсутан је. Власник је свакодневице. Има оних који га преживе, а има и оних који га не преживе. Бројеви смртних случајева су наш лични пакао. Сви знају бар некога ко је заражен. Иза некога увек постоји људско присуство.

Опстанак барем једне врсте љубавног односа је угрожен. Заразно је. Прелазно је. Показало се да је фатално. Сви смо лично ангажовани. Вирус нас је парализовао страхом, са свим страховима кодираним у њему. Страх за опстанак. Страх од бола који ће се догодити и страх за сопствени живот. Полудели смо од бриге једних за друге.

Сви смо болесни. На овај или онај начин, сви смо болесни, потенцијално смо сви мртви. Нема разлике међу нама. Коначно, сви смо уједињени, истиче аутор Сашо Димоски.

Б. Ранђеловић

Сречко Косовел

КОНС: НОВО ДОБААУТОРСКИ ПРОЈЕКАТ КАТАРИНЕ МОРАНО И ЖИГЕ ДИВЈАКА
ПРЕШЕРНОВО ПОЗОРИШТЕ, КРАЊ (Словенија)

Режија: ЖИГА ДИВЈАК

Драматург: Катарина Морано
Сценографија и видео: Игор Васиљев
Костим: Тина Павловић
Асистент сценографа: Ана Јохана Шолтен
Музика: Блаж Грацар
Лектор: Барбара Рогел
Дизајн светла: Давид Орешич

ИГРАЈУ:

Весна Јевникар
Весна Пернарчич
Дарја Рајхман
Миха Родман
Блаж Сетникар
Весна Слапар
Аљоша Терновшек
Исток Драбик Југ к.г.

РЕЧ РЕДИТЕЉА

Буди светиљка ако ти је тешко да будеш човек! Јули 2019. био је најтоплији месец у забележеној људској историји, ниво мора се диже рекордном брзином, животињске врсте изумиру брже него што дишемо, двадесет шесторо људи има више имовине од половине становника планете заједно, а трубе рата се оглашавају и множе, множе, слободе чиле, права падају, људи очајавају.

У временима када се будућност чини неизвесним, магловитим привиђењем, можда је потребно направити корак уназад пре него што направите корак напред.

Пројекат Косовел заснован је на проницљивом младалачком сагледавању Сречка Косовела, његовом мрачном, али прецизном приказу пресека времена у коме је живео и невероватној вери у будућност, његовом нагону, ватри, уверењу да ће из пепела разарања настати нешто лепо. Нова Европа. Ако нам се чини да Косовелова дела још увек описују осећај пре-апокалиптичности који је карактеристичан за наше време (свакодневно читамо у новинама да Европа умире) – зашто онда не бисмо могли имати храбрости и воље да замислимо како феникс полеће са огњишта нашег свакодневног живота?

Зашто не можемо имати његову веру у будућност? Иако је апокалипса стално присутна у нашим микрокосмосима, ипак више волимо да се држимо онога што знамо, чак и ако нас то чини несрећним, него да се препустимо уништењу. Пројекат Косовел се неће заснивати на биографији значајне личности, нити ће аутори реконструисати уметнички период у којем је стварао. Требало би да се успостави дијалог са искром, запретеном у сваком његовом делу. Реч је о нашем времену, о нашој садашњости, која кроз Косовела покушава да се сагледа изван граница нашег времена, ради се о уверењу да није касно за размишљање о Новој Европи... Кад мудрост закаже, можда нас само младалачки ентузијазам може спасити.

Жига Дивјак

ТЕАТАР НА РАСКРШЋУ

2. Фестивал драме и позоришта балканског културног

ОСНИВАЧ ФЕСТИВАЛА

Град Ниш
Народно позориште Ниш

ПОКРОВИТЕЉ

Председник Републике Србије

Фестивал подржало
Министарство културе
Републике Србије

Издавач: Народно позориште Ниш

За издавача: Спасоје Ж.Миловановић

Редакција: Миљана Николић, Бранка Ранђеловић, Јована Станковић, Михаило Ивањац

Фото: Владан Дамњановић

Тираж: 50 примерака

Штампа: Boom basic doo, Niš

Народно позориште Ниш

Синђелићев трг бб, 18.000 Ниш, Србија

Веб сајт: www.narodnopozaoristenis.rs

Фејсбук страница: <https://www.facebook.com/NiskoNarodnoPozoriste/>

E-mail: npnis@narodnopozaoristenis.rs

direktor@narodnopozaoristenis.rs

uprava@narodnopozaoristenis.rs

marketing@narodnopozaoristenis.rs

ПРИЈАТЕЉИ ФЕСТИВАЛА

Соса-Соса НВС
Srbija

VESPA BAR

NEW CITY
-HOTEL & RESTAURANT-

VODAVODA

ПАРКИНГ СЕРВИС НИШ
да увек има слободног места

МЛАДИ
АМБАСАДОРИ

STATUS
VINARIJA

GORKI
LIST
jedini pravi...

МЕДИЈСКИ ПАРТНЕРИ ФЕСТИВАЛА

Радио са којим слеповима

